

Załącznik do Uchwały Nr XLIX/214/14
Rady Gminy Kampinos
z dnia 12 marca 2014 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KAMPINOS
NA LATA 2014-2020**

KAMPINOS 2013

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
1.1. Wprowadzenie	4
1.2. Podstawy prawne	5
1.3. Proces wypracowania strategii	7
2. Charakterystyka Gminy Kampinos	8
3. Pomoc społeczna	11
3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kampinosie.....	12
3.2. Diagnoza problemów społecznych Gminy Kampinos.....	21
3.2.1. Ubóstwo	21
3.2.2. Bezrobocie	21
3.2.3. Niepełnosprawność	23
3.2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	23
3.3. Wyniki badań ankietowych	24
3.4 Analiza SWOT	26
3.5. Zasoby instytucjonalne	29
4. Cele strategiczne i harmonogram działań	31
4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej	31
4.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania	31
4.3. Źródła finansowania	35

5. Monitoring i ewaluacja strategii	36
6. Zakończenie	36
6.1. Uwagi końcowe	36
6.2. Spis rysunków i tabel	37

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos zwraca uwagę na kluczowe kwestie społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy, na ich niezaspokojone potrzeby oraz wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, dolegliwych i negatywnych. Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące we współczesnym świecie nasiliły występowanie problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, bezrobocie, rozpad więzi rodzinnych, rozpowszechnianie się patologii. Oprócz ogólnych problemów społecznych występujących w całym kraju, można również wyróżnić obszary szczególnie charakterystyczne i właściwe dla społeczności lokalnej. W świetle narastających problemów, wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, władze samorządowe i ośrodki pomocy społecznej zmuszone są do poszukiwania jak najskuteczniejszych metod oraz form działania na rzecz rodziny i osób wymagających pomocy.

Od 2004 roku obowiązuje ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013, poz. 182 z późn. zm.), która nałożyła na gminy obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to ogólny program definiowania i realizacji celów społecznych gminy, głównie w dziedzinie polityki społecznej. W programie wskazane są kluczowe problemy społeczne mieszkańców gminy, ich niezaspokojone potrzeby, a także wskazany jest kierunek działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, dolegliwych i negatywnych.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, trudna sytuacja materialna rodzin wielodzietnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stanowią wyzwanie dla władz samorządowych oraz instytucji pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności rozwiązania tych problemów zależy funkcjonowanie wspólnoty, jaką stanowi gmina. Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2014-2020 posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu:

1. lokalnym:

a) gminnym: ze Strategią Rozwoju Gminy Kampinos do 2020, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Kampinos na 2013 rok

b) powiatowym: ze Strategią Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego do 2015 roku, Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Warszawskiego Zachodniego do 2013 roku, Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2009-2013

c) regionalnym: ze Strategią Rozwoju województwa Mazowieckiego do 2030 roku, Strategią wojewódzką w zakresie polityki społecznej dla województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2014-2020 stanowi kontynuację kierunków działań zawartych we wcześniejszej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos na lata 2008-2013.

1.2. Podstawy prawne

Cele i kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii są zgodne z rekomendacjami sformułowanymi w dokumentach określających politykę społeczną państwa, województwa, powiatu.

Strategia Lizbońska

Jednym z zadań wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej było pojawienie się nowych zadań z zakresu polityki społecznej. Choć prawo wspólnotowe UE nie ingeruje w kompleksowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej, obowiązujące w państwach członkowskich to jednak polityka społeczna UE ujednolica narodowe polityki społeczne. Europejska polityka społeczna została określona podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie UE uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu

społecznego. Strategia Lizbońska określa cztery priorytety do prowadzenia polityki społecznej:

- dostęp do zatrudnienia oraz do środków finansowych, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej zagrożonym,
- mobilizacja wszystkich właściwych instytucji.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013, poz. 182 z późn. zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania
- 3) organizacje pomocy społecznej
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ze względu na różnorodność problemów społecznych występujących w gminie opracowanie Strategii oparto także na innych aktach prawnych, a w szczególności:

- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356);
- ustawie z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012 r. poz. 1228, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.);

- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124);
- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674);
- ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375);
- ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.).

1.3. Proces wypracowania strategii

Dokument został przygotowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych i analiz oraz materiałów przygotowanych przez jednostki administracji publicznej. Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były również materiały Głównego Urzędu Statystycznego (Baza Danych Lokalnych). Analiza danych pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu obecnego jak również pewnych tendencji obserwowanych na przestrzeni dłuższego okresu czasu. Analiza danych zebranych na przestrzeni kilku ostatnich lat (ostatnie 4 lata) pozwoliła na dokonanie prognozy zjawisk społecznych, charakterystycznych dla gminy.

Ważnym elementem procesu budowy Strategii było przeprowadzenie badań ankietowych na terenie Gminy Kampinos. Badaniu poddano pracowników instytucji funkcjonujących na terenie Gminy, w tym: Ośrodka Pomocy Społecznej w Kampinosie, organizacji pozarządowej oraz szkoły podstawowej.

Ważnym elementem procesu budowy Strategii było zorganizowanie warsztatów wyjazdowych z przedstawicielami instytucji pomocy społecznej w powiecie warszawsko zachodnim, w tym z Gminy Kampinos.

2. Charakterystyka Gminy Kampinos

Położenie i terytorium

Kampinos jest gminą wiejską, położoną w zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie warszawskim zachodnim, w odległości 35 km od Warszawy. Od północy sąsiaduje bezpośrednio z Kampinoskim Parkiem Narodowym, od zachodu z powiatem sochaczewskim a od wschodu z gminą Leszno w powiecie warszawskim zachodnim. W skład Gminy wchodzi 21 sołectw: Granica, Kampinos, Kampinos A, Kwiatkówka, Prusy, Wola Pasikońska, Łazy, Pasikonie, Podkampinos, Strzyżew, Strojec, Budki Żelazowskie, Stare Gnatowice, Grabnik, Skarbikowo, Wiejca, Komorów, Szczytno, Józefów, Pindal, Zawady. Do gminy przynależą także miejscowości: Bieliny, Bromierzyk, Kirsztajów, Koszówka, Łazy Leśne, Rzęszyce. Siedzibą Gminy jest Kampinos.

Gmina Kampinos stanowi drobną część wielkiego makroregionu nizin środkowej Polski, zwanego „Krainą wielkich dolin”. Obejmuje tereny Niziny Mazowieckiej: Równinę Błońsko - Łowicką oraz Kotlinę Warszawską. Położenie gminy w bliskiej odległości od Warszawy i w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych stwarza możliwości i doskonałą bazę lokalizacyjną dla firm z branży logistycznej i spedycyjnej, magazynowej, produkcyjnej, jak również usługowo-handlowej i turystycznej.

Przedsiębiorczość w Kampinosie to przede wszystkim małe podmioty gospodarcze działające w branży usług i handlu.

Na terenie Gminy działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICOR” z Zaborowa. Świadczy on nieodpłatną opiekę w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej, jak również odpłatną opiekę specjalistyczną: ginekologiczną i kardiologiczną.

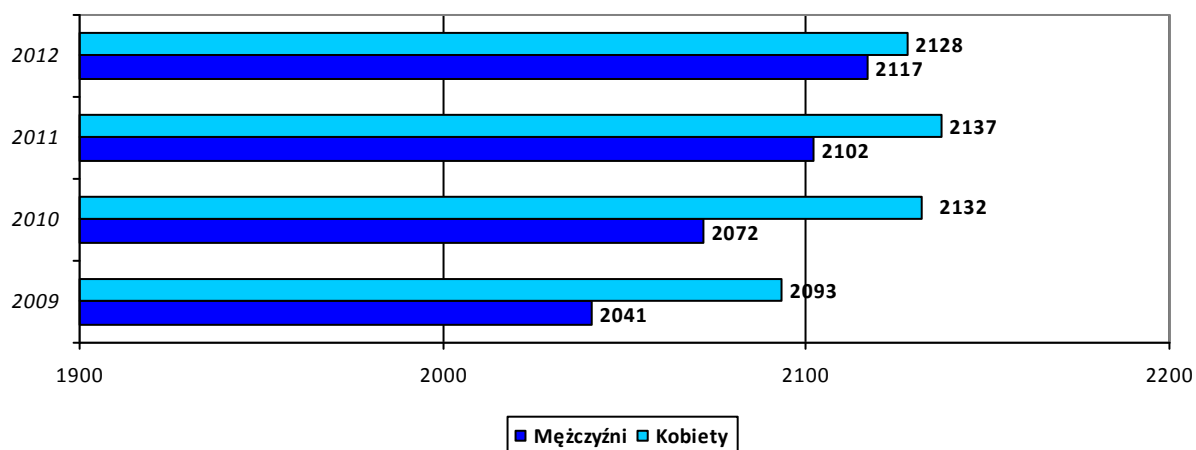

W gminie znajduje się Komisariat Policji w Kampinosie oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w: Kampinosie, Starych Gnatowicach, Strzyżewie, Szczytnie, Wiejcy, Zawadach.

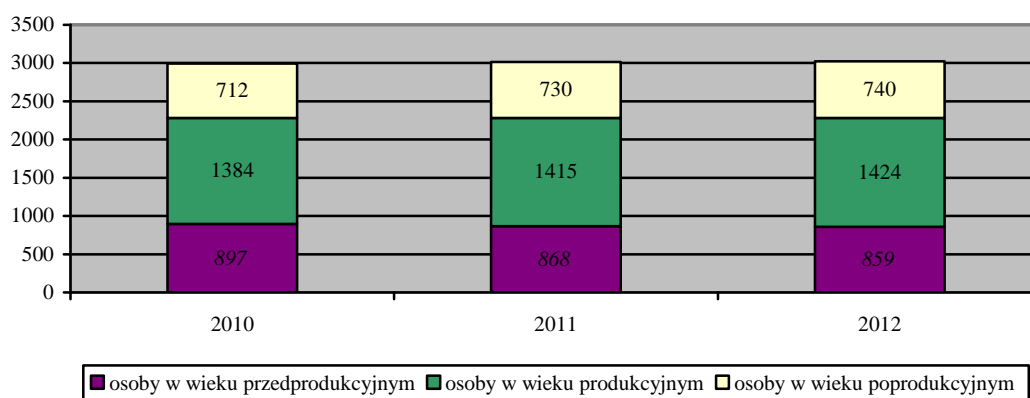
Ludność i jej struktura

Liczba mieszkańców Gminy w 2012 r. wynosiła 4 245 osób, w tym 2 117 mężczyzn i 2 128 kobiet (stan na 31.12.2012 r.). Na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2012 r. wynosił 50 osób na 1 km² i od 2010 roku nie zmienia się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kampinos według podziału na płeć w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kampinos w latach 2010-2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W latach 2010-2012 liczba ludności Gminy rosła z roku na rok, co jest pozytywnym zjawiskiem oznaczającym zarówno przyrost naturalny jak i migrację. Analiza struktury

wiekowej mieszkańców Gminy za lata 2010-2012 pozwala stwierdzić, że korzystna jest proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

Kultura i edukacja

Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos

Biblioteka Publiczna Gminy Kampinos działa na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U., Nr 85, poz. 539, z późn. zm.) oraz Statutu nadanego Uchwałą Rady Gminy Kampinos. Podstawowym celem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy oraz upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury. Biblioteka jest również miejscem, gdzie organizowane są różne projekty jak np. „senior@.pl”. Projekt przeznaczony dla mieszkańców Gminy w wieku 50+ miał na celu naukę korzystania z wyszukiwarki internetowej, obsługę poczty elektronicznej.

Zespół Szkolno-Przedszkolny z Oddziałami Integracyjnymi w Kampinosie:

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Zygmunta Padlewskiego

Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Fryderyka Chopina

Sport i rekreacja

Zespół Rekreacyjno – Sportowy w Kampinosie

Instytucja została utworzona w 2006 roku. Zadaniem Zespołu jest udostępnianie mieszkańcom i gościom Gminy Kampinos istniejącej infrastruktury sportowej, przygotowywanie zajęć sportowych i rekreacyjnych oraz podejmowanie działań mających na celu rozwój istniejącego zaplecza sportowego.

Gmina Kampinos ze względu na sąsiedztwo Puszczy Kampinoskiej oraz szlaki historyczne związane z miejscem urodzin Fryderyka Chopina oraz działalnością Maksymiliana Kolbego stanowi bardzo atrakcyjne miejsce turystyczne. Na terenie Kampinoskiego Parku

Narodowego jest 350 km szlaków dla turystyki pieszej oraz ponad 200 km tras rowerowych dla cyklistów.

Ciekawostką przyrodniczą są wydmy kampsoskie występujące w formie łukowej i w formie wałów, które tworzą największy i najlepiej zachowany kompleks wydym śródlądowych w Europie.

Szczególnym miejscem na terenie Gminy Kampinos jest wieś Granica, która słynie z międzywojennego zespołu drewnianych budynków nadleśnictwa, Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego oraz parku etnograficznego.

Na terenie Gminy Kampinos znajduje się wiele zabytków i miejsc pamięci narodowej.

Do najciekawszych budowli kultury sakralnej należy zaliczyć drewniany, zbudowany w latach 1773-82 Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Kampinosie. W pobliżu kościoła znajduje się klasycystyczny murowany dwór otoczony parkiem krajobrazowym z początku XIX wieku. Pozostałości dawnego dworu znajdują się również w Łazach.

Na cmentarzu w Kampinosie znajdują się groby powstańców z 1863 r. oraz żołnierzy poległych w czasie II wojny światowej.

W Strzyżewie znajduje się XVIII-wieczny barokowo-klasycystyczny dwór wiejski, otoczony zabytkowym parkiem krajobrazowym rozciągającym się wzdłuż rzeki Utraty. W parku, którego założenia architektoniczne i nasadzenia pochodzą z pierwszej połowy XIX wieku, rośnie kilka pomników przyrody. Obecnie na terenie parku i we dworze organizowane są koncerty, wernisaże i wystawy.

3. Pomoc społeczna

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w Gminie Kampinos odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Kampinosie.

3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kampinosie

OPS w Kampinosie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej powołaną i działającą na zasadach określonych dla jednostek budżetowych oraz na podstawie:

1. uchwały w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Kampinosie,
2. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r Nr 175, poz.1362 z późn. zm.),
3. ustawy z dnia 28 lipca 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r.Nr139,poz.992 z późn. zm),
4. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 z późn. zm),
5. ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu o rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U.Nr149, poz.887 z późn. zm),
6. ustawa z dn. 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71 poz.734 z 2001 r) o dodatkach,
7. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz.2135 z późn.zm).

Do zadań OPS należy w szczególności:

Zadania pomocy społecznej na szczeblu gminy

Pomoc społeczna polega w szczególności:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
2. pracy socjalnej,
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
2. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, zasiłków celowych, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
5. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
6. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
7. praca socjalna,
8. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
9. tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
10. dożywianie dzieci,
11. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.

Do zadań własnych gminy należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
2. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
3. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
5. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
6. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Kampinosie upoważniony jest Kierownik OPS. Ośrodek załatwia sprawy w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego z uwzględnieniem szczegółowych unormowań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

W OPS na dzień 31.12.2012 r. zatrudnionych było łącznie 10 pracowników, w tym 1 etat ds. świadczeń rodzinnych i Obsługi Funduszu Alimentacyjnego, na ½ etatu pracownik socjalny zatrudniony w ramach projektu POKL (od 2009 roku) oraz 3 osoby na robotach publicznych.

Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne

Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, itp.

Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z w/ w okoliczności. W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Tabela 1. Przyznana pomoc w latach 2010 – 2012 z podziałem na powód jej przyznania.

Źródło: OPS w Kampinosie.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	16	36	40	83	63	147
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	3	4	2	3	2	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0		1		5	
	0		1		5	

Bezrobocie	48	134	48	129	50	137
Niepełnosprawność	35	84	33	76	36	73
Długotrwała lub ciężka choroba	37	69	30	66	25	53
Bezradność	37	142	32	133	33	131
Przemoc w rodzinie – ofiary przemocy	0	0	2	6	1	2
Przemoc w rodzinie – sprawcy przemocy		4		6		0
Alkoholizm	19	34	18	33	27	48
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	8	11	4	8
Zdarzenie losowe	3	7	2	3	0	0

Głównymi przyczynami udzielenia pomocy w roku 2012 były:

- ubóstwo - 63 rodziny, w tym 147 osób,
- bezrobocie - 50 rodzin, w tym 137 osób,
- niepełnosprawność – 36 rodziny, w tym 73 osoby,
- bezradność - 33 rodziny, w tym 131 osób.

Świadczenia społeczne realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 roku:

- wypłacono 2980 zasiłków rodzinnych,
- 7 dodatków z tytułu urodzenia dziecka,
- 113 dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 144 dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 110 dodatków z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 504 dodatków na pokrycie wydatków związanych z dojazdem dzieci do szkół,
- 698 zasiłków pielęgnacyjnych i 154 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 540 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka „becikowe” wypłacono 51 osobom,
- wypłacono zasiłki stałe dla 18 osób w łącznej kwocie 82 654,70 zł,
- ogółem dożywianiem objęto 218 osób, w tym 58 osób otrzymało posiłek (głównie są to dzieci w szkołach), a 197 osób otrzymało zasiłek celowy na żywność.

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku, której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

W roku 2012 OPS w Kampinosie wypłacił 17 osobom środki z funduszu alimentacyjnego w łącznej wysokości 126 061 zł.

Realizacja programów pomocy społecznej

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Celem programu jest zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania (w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych); poprawienie poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach; ograniczenie niedożywienia poprzez upowszechnianie zdrowego stylu żywienia.

Grupą docelową są głównie dzieci; uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej; osoby i rodziny znajdujące się w trudnych sytuacjach, w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne.

W ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w roku 2012 udzielono pomocy na łączną sumę 28 687 zł.

Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kampinos

Zarządzeniem Wójta Gminy Kampinos nr 0050 2a.2011 z dnia 26.01.2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny w Kampinosie d/s realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na terenie Kampinosu 2010 – 2015. Zespół Interdyscyplinarny stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i jest metodą pracy w tym obszarze, opartą na systemowej współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Kampinosu.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

1. Ośrodka Pomocy Społecznej w Kampinosie,
2. Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Służby zdrowia,

4. Policji,
5. Oświaty
6. Organizacji pozarządowych.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych mogą wchodzić także kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikający z problemów występujących w indywidualnych przypadkach, zgłaszanych przez pracowników socjalnych oraz pedagoga.

W 2012 r. Zespół Interdyscyplinarny odbył 15 spotkań w sprawach indywidualnych oraz powoływania grup roboczych w przypadkach stosowania przemocy.

Grupa wsparcia

Zainicjowano w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kampinosie, grupę wsparcia dla osób, gdzie w rodzinach tych osób występuje problem nadużywania alkoholu.

Z pomocy grupy systematycznie korzysta 5-6 osób. Zorganizowano cykl warsztatów dla rodziców, gdzie jednym z tematów była przemoc domowa.

Akcja informacyjna

Przeprowadzono szereg akcji informacyjnych dotyczących występowania przemocy, np. akcje informacyjne w Świetlicy Środowiskowej „Lipa” w Łazach i „Dąb” Stowarzyszenia „Razem” w Kampinosie skierowane do dzieci w wieku 6 – 15 lat, prowadzone przez Policjantów z Posterunku Policji w Kampinosie oraz pracowników OPS w Kampinosie, akcje informacyjne prowadzone w czasie Zimowiska oraz Półkolonii letnich prowadzonych w okresie lipiec – sierpień.

Procedura Niebieska Karta

Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych.

Ważnym elementem pracy Zespołu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców oraz świadczenie pomocy psychologicznej,

terapeutycznej, prawnej osobom uwięzonym w przemoc domową oraz problemy współistniejące.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

W roku 2012 założono 10 Niebieskich Kart. w tym: 9 założonych podczas interwencji Policji oraz 1 z interwencji OPS w Kampinosie.

Grupy Robocze

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych w ramach obowiązków służbowych (zawodowych) wykonują następujące zadania:

- opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie grupy roboczej współpracują ze sobą przez cały czas prowadzenia procedury Niebieskiej Karty, monitorują sytuację rodziny i zobowiązania nałożone przez grupę mając na uwadze bezpieczeństwo członków rodziny.

Przewodniczący wraz z Zespołem w 2012 roku zorganizował 26 spotkań grup roboczych.

3.2. Diagnoza problemów społecznych Gminy Kampinos

3.2.1. Ubóstwo

W roku 2012 największym problemem społecznym (ze względu na udzieloną pomoc) było ubóstwo. OPS w Kampinosie w 2012 r. udzielił wsparcia 63 rodzinom z powodu ubóstwa.

Ubóstwo określa się, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pojęcie „podstawowe potrzeby” obejmuje wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, udział w życiu kulturalnym i społecznym.

Ustalenie granicy ubóstwa opiera się głównie na oszacowaniu bieżących dochodów danej rodziny lub osoby. Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczącego się posiadanego dochodu w tzw. minimum socjalnym. W 2013 r. granica minimum socjalnego wynosiła dla osoby samotnie gospodarującej 542 zł i 456 zł dla osoby w rodzinie. Obecnie ubóstwo dotyka już rodziny o dochodach przeciętnych, które do tej pory ekonomicznie sobie radziły zachowując średni poziom życia.

Ubóstwo może być spowodowane różnymi czynnikami jak np. bezrobociem, niepełnosprawnością, biernością życiową, długotrwałą chorobą.

3.2.2. Bezrobocie

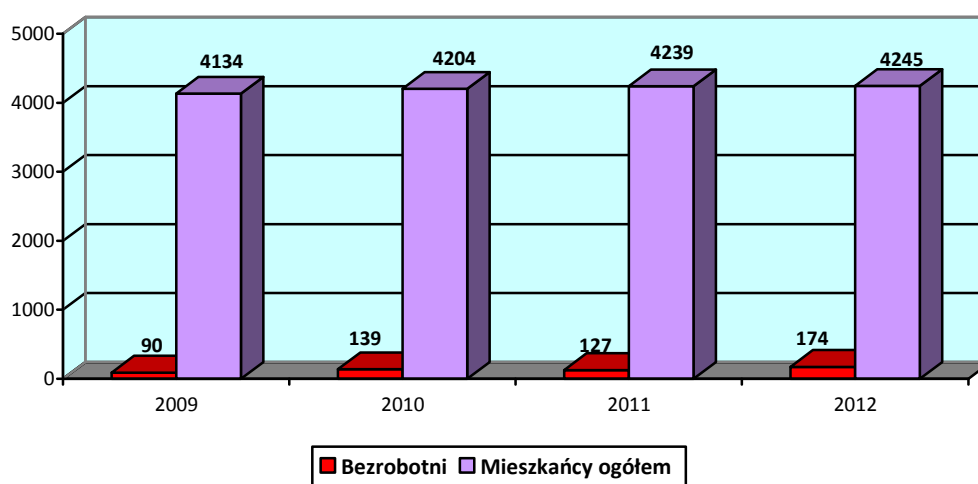
Kolejnym, znaczącym problemem społecznym na terenie Gminy jest problem bezrobocia. Zgodnie z definicją ustawową, osobą bezrobotną jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pierwsze odczuwalne skutki długotrwałego braku pracy są natury ekonomicznej – utrata źródła utrzymania, idące za tym ubożenie a w dalszej kolejności problemy społeczne. Pojawia się degradacja społeczna całych rodzin. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych zmusza te osoby do szukania wsparcia w instytucjach pomocy społecznej. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcone są przez tzw. bezrobocie utajone i pracę „na czarno”.

Tabela 2. Struktura rynku pracy na terenie Gminy Kampinos w latach 2010-2012. Stan na 31.12. 2012. Źródło: OPS w Kampinosie.

RYNEK PRACY	rok 2010	rok 2011	rok 2012
bezrobotni ogółem	139	127	174
bezrobotni długotrwale ogółem	39	53	69
bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	27	20	0

Wykres 3. Bezrobocie na tle liczby mieszkańców Gminy Kampinos w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Na koniec 2012 r. udział bezrobotnych wśród mieszkańców Gminy Kampinos w wieku produkcyjnym wyniósł 6,6%. Dla porównania wskaźnik ten w roku 2009 wynosił 3,5%, w 2010 r. 5,4%, w 2011 r. 4,8%.

3.2.3. Niepełnosprawność

Kolejnym, istotnym problemem społecznym na terenie Gminy Kampinos jest niepełnosprawność. W 2012 r. udzielono pomocy 36 rodzinom (w tym 73 osobom), w 2011 r. 33 rodziny potrzebowały wsparcia.

Niepełnosprawność jest szczególnie ważnym problemem społecznym, ograniczającym funkcjonowanie na wielu płaszczyznach. Niepełnosprawność to ograniczenie i wynikający z

tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna nie może samodzielnie zapewnić sobie możliwości normalnego funkcjonowania, wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia. Niepełnosprawność wiąże się z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Ograniczenia w normalnym funkcjonowaniu w społeczeństwie wynikają głównie z powodu barier architektonicznych (zarówno w mieszkaniach jak i budynkach użyteczności publicznej a także z ograniczonymi środkami finansowymi na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych.

Na terenie Gminy odczuwalny jest brak Dziennego Domu Pomocy Społecznej, który byłby ośrodkiem wsparcia nie tylko dla osób niepełnosprawnych ale także dla osób starszych, schorowanych. W ciągu kilku, kilkunastu lat liczba osób starszych zwiększy się znacząco. Już teraz można zaobserwować wzrost liczby osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) na terenie Gminy: 712 osób w 2010 r., 730 osób w 2011 r., 740 osób w 2012 r. Utworzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej będzie odpowiedzią na ten problem społeczny. Dzienny Dom Pomocy Społecznej byłby instytucją zapewniającą pomoc osobom starszym w pokonywaniu problemów życia codziennego, w tym zabezpieczenia opieki na czas pracy innych członków rodziny nie pozbawiając ich naturalnego otoczenia.

3.2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspakaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorców postępowania.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach to efekt kilku przyczyn, a mianowicie:

- braku czasu i zaangażowania rodziców w wychowywanie dzieci,
- niedojrzałości emocjonalnej rodziców, zwłaszcza bardzo młodych,
- euro sieroctwo,
- problemy w rodzinie, np. uzależnienia, przemoc domowa,
- brak zainteresowania edukacją dzieci oraz ich zainteresowaniami, pasjami,
- zatracenie wartości moralnych i etycznych,

- nieustabilizowane formalnie związki,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Pracownicy OPS w Kampinosie w 2012 r. udzieli wsparcia 33 rodzinom z tytułu bezradności (w tym 131 osobom). W 2011 r. pomoc uzyskały 32 rodziny (w tym 133 osoby).

Pracownicy różnych instytucji stwierdzają zgodnie, że nie wystarczy zajmować się tylko dziećmi w celu poprawy ich funkcjonowania, lecz całą rodziną, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Podkreślają oni, że pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktycznym ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

3.3. Wyniki badań ankietowych

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród pracowników instytucji działających na terenie Gminy Kampinos

Badanie zostało podzielone na dwie części/dwie ankiety. Pierwsza ankieta dotyczyła kwestii społecznych na terenie Gminy Kampinos. W badaniu wzięło udział 25 osób, których miejscem pracy są instytucje działające na terenie Gminy, w tym m.in.: Urząd Gminy, placówki oświatowe, pomocy społecznej, Policji.

Ankieta (opisowa) dotyczyła sytuacji rodziny i pomocy społecznej na terenie Gminy. W badaniu wzięli udział pracownicy instytucji funkcjonujących na terenie Gminy, w tym: Ośrodka Pomocy Społecznej w Kampinosie, szkoły podstawowej oraz organizacji pozarządowej.

Ankietowani, w pytaniu o czynniki wpływające na rozwój i jakość życia rodziny wskazali:

- szeroka oferta zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, działalność organizacji pozarządowych, integracja mieszkańców poprzez organizowanie imprez i uroczystości gminnych, organizowanie imprez integrujących rodziny.

Czynniki hamujące rozwój według ankietowanych to:

- brak kompleksowej oferty w zakresie edukacji rodzin, brak komunikacji między organizacjami.

Do głównych skutków spowodowanych brakiem umiejętności wychowawczych i opiekuńczych ankietowani zaliczyli:

- agresję wśród dzieci, trudności w nauce, niski poziom kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, agresywne zachowania rodziców w stosunku do dzieci, przestępczość.

Główne powody braku umiejętności wychowawczych rodzin to według ankietowanych:

- nieumiejętność radzenia sobie z problemami, konflikty rodzinne, brak czasu i cierpliwości dla dzieci.

Ankietowani, w pytaniu o zalety rodzin w Gminie wymieniali:

- mocne więzi rodzinne, przywiązanie do tradycji i miejsca zamieszkania, udział rodziców w uroczystościach rodzinnych.

Za największe zaniedbania i trudności w rodzinach ankietowani uznali:

- przemoc, alkoholizm, trudności finansowe, brak chęci do zmian, brak czasu dla dzieci.

Jako szanse zewnętrzne (spoza rodziny) dla powodzenia w realizacji działań pomocowych ankietowani uznali:

- współpracę pomiędzy instytucjami samorządu, granty rządowe i unijne, pomoc organizacji pozarządowych.

Ankietowani, w pytaniu o zagrożenia zewnętrzne (poza rodzinami) wpływające na możliwość niepowodzenia programów pomocowych wymieniali:

- zwiększające się ubóstwo, bezrobocie, brak środków finansowych, niedostosowane do faktycznych potrzeb programy pomocowe.

Ankietowani w pytaniu o rodzaj działań, jakie należy podjąć by zapobiegać istniejącym dysfunkcjom w obszarze rodziny wymieniali:

- wsparcie psychologiczne, rozszerzenie programów edukacyjnych, w tym również dla rodziców w zakresie wychowawczym, zwiększenie ofert zajęć dla dzieci i młodzieży, wzmacnianie funkcji rodzica jako wychowawcy i nauczyciela, działania likwidujące postawę „wyuczanej bezradności”, informowanie rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako najbardziej rozpowszechniony sposób analizy strategicznej, obejmuje najważniejsze zjawiska społeczne w gminie i w jej otoczeniu. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) (potencjalne), threats (zagrożenia prawdopodobne)

Rozpoznanie i ocena zagrożeń oraz szans wynikających z otoczenia, jak również z potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została opracowana dla głównych problemów społecznych występujących w Gminie Kampinos, czyli:

- ubóstwa
- bezrobocia
- niepełnosprawności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

UBÓSTWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobrze funkcjonujący system opieki społecznej ✓ różnorodność form pomocowych ✓ doświadczenie pracowników socjalnych i ich przygotowanie zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej ✓ występowanie patologii społecznych ✓ bezrobocie ✓ długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej ✓ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów ✓ nadmierne obciążenie pracowników socjalnych dużą ilością zadań uniemożliwiające prowadzenie pracy socjalnej
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ➤ pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom najuboższym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek liczby miejsc pracy ➤ niestabilne prawo w zakresie pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych ➤ postępująca degradacja społeczna bezrobotnych ➤ roszczeniowa postawa części społeczeństwa
---	---

Źródło: opracowanie własne

BEZROBOCIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ podnoszenie kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne ✓ wdrażanie lokalnych programów aktywizujących bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mała ilość miejsc zatrudnienia ✓ wysokie bezrobocie długotrwale ✓ krótkie okresy zatrudnienia
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ regulacje prawne bardziej przyjazne przedsiębiorcom ➤ podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne ➤ pozyskiwanie środków unijnych na aktywizację długotrwale bezrobotnych i ich przekwalifikowania ➤ możliwość wykorzystywania bezrobotnych do prac publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ likwidacja miejsc pracy ➤ zjawisko „wyuczanej bezradności” ➤ zjawisko nielegalnego zatrudnienia ➤ zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” ➤ występowanie patologii społecznych

Źródło: opracowanie własne

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ możliwość kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby niepełnosprawne ✓ profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ starzenie się społeczeństwa ✓ bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych ✓ samotność osób starszych, schorowanych,

<ul style="list-style-type: none"> ✓ funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności aktywnie działających organizacji pozarządowych 	<p>niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ niski poziom życia osób starszych ✓ brak jednolitych programów pomocy osobom starszym, schorowanym i niepełnosprawnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ➤ działających organizacji pozarządowych ➤ pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom niepełnosprawnym ➤ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ➤ stworzenie możliwości rehabilitacji ➤ utworzenie Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych i schorowanych ➤ ubożenie społeczeństwa ➤ pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa

Źródło: opracowanie własne

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobrze funkcjonujący system opieki społecznej ✓ doświadczenie pracowników socjalnych i ich przygotowanie zawodowe ✓ działania Zespołu Interdyscyplinarnego, kompleksowa pomoc dla osób zagrożonych przemocą lub doznających przemocy w rodzinie ✓ Funkcjonowanie Świetlicy Środowiskowej obejmująca także ofertę dla dzieci niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ występowanie patologii społecznych ✓ bezrobocie ✓ długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej ✓ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów ✓ mała aktywność klientów OPS w dążeniu do zmiany własnej sytuacji życiowej

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ większy dostęp do opieki specjalistycznej (psychologa, pedagoga) ➤ prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ postępująca degradacja wartości rodziny oraz postępujący zanik wzorców wychowawczych ➤ osłabienie więzi rodzinnych i społecznych ➤ oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie ➤ wzrost patologii społecznych

Źródło: opracowanie własne

3.5. Zasoby instytucjonalne

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie byłaby możliwa bez zaangażowania szeregu instytucji i organizacji zajmujących się tematyką społeczną. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych są:

- instytucje publiczne, samorządowe,
- organizacje pozarządowe,
- pozostałe jednostki.

Instytucje publiczne, samorządowe:

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Kampinosie
- ✓ Urząd Gminy w Kampinosie
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny
- ✓ Komisariat Policji w Kampinosie
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- ✓ Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi
- ✓ Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Zygmunta Padlewskiego
- ✓ Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Fryderyka Chopina
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICOR
- ✓ Biblioteka Publiczna w Kampinosie

- ✓ Zespół Rekreacyjno – Sportowy w Kampinosie

Organizacje pozarządowe:

Z organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką społeczną należy wymienić zarówno organizacje pożytku publicznego jak i inne działające na zasadach non-profit.

- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Starych Gnatowicach
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Kampinosie
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Szczytnie
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Strzyżewie
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Wiejcy
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadach
- ✓ Towarzystwo Kampinoskie
- ✓ Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy „Orzeł”
- ✓ Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Ryś Kampinos”
- ✓ Stowarzyszenie „Razem”
- ✓ Lokalna Grupa Działania „Między Wisłą a Kampinosem”
- ✓ Stowarzyszenie „Cztery Krajobrazy”
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Czarodzieje z Bielan”
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi PCK „Maksymilian” przy Zarządzie Gminnym ZOSP RP

4.Cele strategiczne i harmonogram działań

4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej

Misją Gminy Kampinos w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest stworzenie odpowiednich warunków do godnego życia oraz możliwość rozwoju dla wszystkich mieszkańców.

4.2. Cele strategiczne, operacyjne, działania

Cel Strategiczny 1. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych

Cele operacyjne:

1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin

2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych

3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie

4. Wspieranie rodzin wielodzietnych

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-4

- Wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin
- Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami
- Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy
- Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji

- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
- Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych
- Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego
- Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny
- Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących program terapeutyczny
- Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną
- Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi
- Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych
- Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych
- Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

OPS, Wójt Gminy Kampinos

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, służba zdrowia, Sąd Rejonowy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, instytucje kościelne, placówki oświatowe

Cel Strategiczny 2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne:

1. Aktywizacja osób bezrobotnych

2. Wsparcie osób ubogich

3. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących

4. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych

5. Ograniczenie zjawisk uzależnień

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-5

- Szkolenia i warsztaty aktywizacyjne dla osób bezrobotnych
- Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych
- Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia
- Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego
- Przyznanie świadczeń finansowych
- Przyznawania świadczeń w naturze
- Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży
- Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem
- Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego
- Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych
- Likwidacja barier architektonicznych
- Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy
- Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych
- Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych
- Pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych
- Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego
- Wdrażanie programów profilaktycznych
- Promocja modelu zdrowego stylu życia
- Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii

- Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu
- Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych
- Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

OPS, placówki oświatowe, Wójt Gminy Kampinos

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działanie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, służba zdrowia, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Cel Strategiczny 3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy Kampinos

Cele operacyjne:

1. Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej

2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego

3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności

Kierunki działań:

- Pobudzanie oddolnych inicjatyw
- Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności
- Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych
- Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie
- Zwiększanie liczby pracowników socjalnych

- Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych
- Tworzenie oraz realizacja projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

OPS, Wójt Gminy Kampinos

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działanie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy

4.3. Źródła finansowania

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych finansowana będzie głównie z zasobów budżetowych Gminy Kampinos. Przewiduje się możliwość dodatkowego finansowania, pochodzącego z następujących źródeł:

1. Krajowych

- środki rządowe
- środki samorządowe
- środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii
- sponsorzy
- inne.

2. Zewnętrznych

- środki pochodzące z Unii Europejskiej
- środki pochodzące z krajów europejskich, niewchodzących w skład Unii Europejskiej
- programów wynikających ze współpracy bilateralnej.

Głównymi środkami finansowania, pochodzącymi z zewnątrz będą środki pochodzące z Unii Europejskiej – przede wszystkim Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. EFS będzie głównym źródłem finansowania zadań z zakresu rozwoju zasobów ludzkich (Kapitał Ludzki), a EFRR będzie źródłem dofinansowania projektów związanych z inwestycjami.

5. Monitoring i ewaluacja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań musi być poddawana monitoringowi i ewaluacji.

Punktem wyjścia do opracowania niniejszej Strategii była diagnoza potrzeb i oczekiwań mieszkańców, na podstawie, których zostały opracowane cele strategiczne, operacyjne i kierunki ich realizacji. Wiedza na ten temat jak również rozpoznanie i wybór celów nie są niezmiennie. Strategia, zatem będzie podlegać modyfikacjom i weryfikacjom w zależności od zmieniających się czynników w niej przedstawionych. Wyznaczone w Strategii cele będą realizowane przy wykorzystaniu możliwych zasobów i zaangażowaniu wszystkich wymienionych w niej instytucji i organizacji społecznych.

Prace nad realizacją celów i kierunków działań Strategii powinny być prowadzone w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości aktualizację Strategii w zależności od zachodzących zmian.

Nadzór nad realizacją zadań określonych w Strategii będzie sprawować Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Nadzór merytoryczny nad realizacją poszczególnych zadań należał będzie do kierowników referatów Urzędu Gminy, dyrektorów jednostek organizacyjnych i innych, których współudział wymieniony został w Strategii.

6. Zakończenie

6.1. Uwagi końcowe

Niniejsza Strategia jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w ramach zapewnienie godnego życia mieszkańcom Gminy Kampinos. Jej celem jest przede wszystkim wskazanie kierunków działań w sferze polityki społecznej, służących wspólnemu celowi, jakim jest pomoc osobom, które ze względu na trudną sytuację materialną nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Oprócz programów służących rozwiązywaniu problemów społecznych wymienionych w niniejszym dokumencie, w miarę potrzeb będą powstawały inne mające bezpośredni związek z problematyką dotyczącą społeczności lokalnej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kampinos nie wyczerpuje wszystkich działań, które należy realizować na rzecz społeczności lokalnej. Zostały opisane problemy społeczne które najczęściej występują w Gminie. Niniejszy dokument powstał na potrzeby rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych w Gminie Kampinos takich jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, czy bezradność. Jego konstrukcja jest jednak elastyczna, przewiduje wprowadzanie nowych celów i kierunków działań oraz skuteczniejszych metod ich realizacji służących lepszemu życiu mieszkańców Gminy Kampinos.

6.2. Spis tabel i rysunków

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kampinos według podziału na płeć w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kampinos w latach 2010-2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 3. Bezrobocie na tle liczby mieszkańców Gminy Kampinos w latach 2009-2012. Stan na 31.XII. 2012. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 1. Przyznana pomoc w latach 2010 – 2012 z podziałem na powód jej przyznania.

Źródło: OPS w Kampinosie.

Tabela 2. Struktura rynku pracy na terenie Gminy Kampinos w latach 2010-2012. Stan na 31.12. 2012. Źródło: OPS w Kampinosie.